

Gäller för: Intensivvårdsavdelning Kungälv

Giltig från: 2025-01-10

Innehållsansvar: Anna Berg Olofsson, (annol140), Ivasjuksköterska

Giltig till: 2027-01-09

Godkänd av: Christina Bergqvist Grivans, (chrgr6), Överläkare

Omvårdnad - Munvård på svårt sjuk patient

Förändringar sedan föregående version

Endast redaktionella ändringar.

Syfte

Säkerställa en enhetlig och god rutin för munvård.

Arbetsbeskrivning

Detta behövs:

- Rondskål, skaftad muntork, engångsbägare, vatten*).
- Mjuk tandborste och tandkräm
- Zendiumgel eller rapsolja och cerat eller vaselin
- Gummispatel
- Munsköljvätska innehållande klorhexidin 1–2 mg/mL (t ex Corsodyl, Hexident) till intuberad eller trakeotomerad patient
- Sugberedskap
- Vid behov tungskrapa, bitstöd/fingerskydd

***) På intuberade/trakeotomerade patienter** samt patienter med aspirationsrisk används sterilt vatten för att förhindra smitta av Legionella.

För övriga patienter används kranvatten från en genomspolad och frekvent använd kran.

Nytt vatten*) hålls upp vid varje munvårdstillfälle, detta gäller både kranvatten och sterilt vatten.

Engångsbägare med upphållt vatten*) kasseras efter varje användning.

Öppnad flaska med sterilt vatten är hållbar 1 dygn, skriv datum och klockslag vid öppnandet. Max en flaska per rum.

Varje morgon diskas den patientbundna spateln i spoldesinfektorn och rondskålen byts eller diskas.

Utförs två gånger per dygn

Inspektera munhålan. Borsta tänderna med tandkräm, borsta vid behov även tungan. Sug rent. Applicera Zendiumgel eller rapsolja på tunga, munslemhinnor och läppar. Smörj läpparna med cerat eller vaselin.

Varannan timme (undantag vid dag- och nattvila)

Torka ur munnen med vatten (se rutan ovan^{*)}). Applicera Zendiumgel eller rapsolja på tunga, munslemhinnor och läppar. Smörj läpparna med cerat eller vaselin.

Krustabildningar

Löses upp med Bisolvonlösning 0,8 mg/mL. Tvätta omväxlande med lösningen och vatten (se rutan ovan^{*)}).

Svampväxt

Nystatin på läkarordination, ej i samband med klorhexidin, två timmars mellanrum. Nystatin måste användas 1 vecka efter att kliniska tecken försvunnit. Vid förekomst av munsvamp öppnas vårdplan Hud/vävnad i Melior. Viktigt att det finns dokumenterat när kliniska tecken försvunnit och när behandlingen kan avslutas.

Proteser

Borsta med oparfymerat diskmedel, tvål eller patientens medhavda tandrengöringsmedel (vanlig tandkräm repar proteser).

Proteser som ej används: Den rengjorda proteser sköljs med klorhexidinlösning 1–2 mg/mL (t ex Corsodyl, Hexident) och därefter under rinnande vatten, läggs i ID-märkt protesburk (med lite vatten som byts dagligen). Trakeotomerad patient/patient med aspirationsrisk – skölj proteser med sterilt vatten före insättandet.

Intuberad/trakeotomerad patient

Utförs två gånger per dygn

Inför tandborstning, kontrollera kufftryck (bör vara 25–30 cm H₂O eller högre vid höga luftvägstryck, minst lika högt som topptrycket) och tubläge.

Tandborsten blöts med sterilt vatten. Tandborste och andra munvårdstillbehör kan vid behov göras rent i kranvatten först, därefter sköljs de i sterilt vatten.

Borsta tänderna, tungan och endotrakealtuben, torka därefter munslemhinnor med munsköljmedel innehållande klorhexidin 1–2 mg/mL, (t ex Corsodyl, Hexident) för att förebygga uppkomst av [VAP](#)

Använd Zendium tandkräm, Zendium påverkar inte klorhexidinetts effekt.

Torka även ur munnen med klorhexidinlösning 1–2 mg/mL vid urkuffning t ex vid användande av talventil, inför byte av endotrakealtub/trakealkanyl, extubation och dekanylering.

Omfixering av tub utförs en gång per dygn samt vid behov enligt
Rutin: [Omvårdnad – Intuberad patient](#)

Per os: Ej kranvatten, använd istället mineralvatten eller sterilt vatten, för denna patientgrupp.

Tillförsel via sond: Kranvatten från genomspolad och frekvent använd kran kan användas även till denna patientgrupp enligt Vårdhandboken.

Relaterad information

Vårdhandboken: [Legionella, förebyggande åtgärder/Allmänna rutiner](#)

Granskare

Wivi-Anne Sjöberg-Andersson, Övertandläkare/klinikchef.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Intensivvårdsavdelning Kungälv

Innehållsansvar: Anna Berg Olofsson, (annol140),
Ivasjuksköterska

Godkänd av: Christina Bergqvist Grivans, (chrgr6), Överläkare

Dokument-ID: SV9761-782711715-261

Version: 5.0

Giltig från: 2025-01-10

Giltig till: 2027-01-09